

378.147(082)

T.78

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 4

**Трудова та професійна
підготовка молоді:
проблеми та шляхи
їх розв'язання**

роботи. У суспільно-соціальної діяльності формується не тільки висококваліфікований фахівець, але й суспільний організатор.

Найважливішим аспектом усієї діяльності по формуванню самостверджуючої життєвої позиції особистості є забезпечення єдності виховання і практичної роботи людей, координація зусиль усіх соціальних інститутів і їхній вплив на моральний світ студента, корегування самого процесу виховання на основі отриманої зворотної інформації.

Література

1. Закон України "Про освіту"
2. Гончаренко С., Мальований Ю. Гуманізація та гуманітаризація освіти //Шлях освіти. - 2001. - № 2. - С. 2-7.
3. Каган В. От усилий памяти к усилиям мысли (Из педагогических воспоминаний). // Высшее образование в России. - 2000. - № 6.
4. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – С.544.
5. Тощенко Ж.Т. Социология. Общий курс. - М.: Прометей, 1994. - С. 384.

Л.В. Гура

м. Кривий Ріг

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

Педагогічна наука в 70-90-х роках достатню увагу звертала на питання трудової підготовки учнів загальноосвітніх шкіл та формування готовності випускників педагогічних вузів до професійної роботи.

Розв'язання проблем підвищення рівня підготовки вчителів обслуговуючої праці потребує застосування нових, більш ефективних форм і методів роботи, які сприяли б активізації пізнавальної діяльності студентів, підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу, розвитку творчих здібностей.

Впровадження в практику роботи вищої школи нових технологій навчання сприяє інтенсифікації та оптимізації навчально-виховного процесу. Впровадження нових технологій навчання в практичні заняття безперечно підвищує продуктивність навчального процесу. За допомогою спеціальних психолого-педагогічних заходів гармонізується система особистісної адаптованості студентів. Оптимізується індивідуальний пізнавальний процес кожного студента, оскільки навчання починається з формування внутрішньої пізнавальної мотивації.

Сьогодні педагогічної теорії та практики тісно пов'язане з процесами інтеграції та диференціації. Багато уваги в останні роки приділяється інтегративним процесам у навчально-виховній роботі. Зокрема, йдеться про формування інтегративного наукового мислення шляхом введення інтегративних навчальних програм. Шлях інтегративного розвитку освіти вважається в науковому прогнозі одним з перспективних. Учені і практики дійшли висновків, що інтегративні підходи до навчання і виховання майбутніх вчителів, так само, як і запровадження зовнішньої і внутрішньої диференціації в педагогічні процеси, які краще сприяють реалізації в педагогічній практиці принципу гуманізації навчання, що ефективно впливають на успішне формування особистості вчителя праці.

У зв'язку з цим зростає соціальне замовлення на людей особистісного типу, талановитих організаторів освіти, новаторів, здатних відновити авторитет знань, науки, культури. Виконати цю місію може тільки вчитель, якому притаманні висока громадська активність, відповідальність перед суспільством, гуманність, любов до дітей, здатність віддавати їм серце, високий професіоналізм, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення, потреба в постійній самоосвіті.

Підготовка майбутніх педагогів має займати формування стійкого інтересу до професії, загальнолюдські цінності, які передусім цінують діти: справедливість, чуйність, людяність, милосердя, інтелігентність тощо.

Невипадково великий вчений гуманіст В.О.Сухомлинський писав: "Що було найголовнішим у моєму житті? Без роздумів відповідаю: любов до дітей." Звертаючись до вчителів, він наголошував, що кожна грань душі педагога відкривалась на фоні головного – поваги, людської гідності, звеличення Людини.

В книзі "Серце віддаю дітям" він підкреслює: "Найголовнішою рисою педагогічної культури має бути відчуття духовного світу кожної дитини, здатність приділяти їй стільки уваги й духовних сил, скільки потрібно для того, щоб дитина відчула, що про неї не забувають, її горе, її образи і страждання поділяють" (3, с.167).

Педагогічна культура передбачає високий рівень культури спілкування, насамперед розвиток мовлення педагога: багатий словниковий запас, вміння добрим словом підтримати, підбадьорити, вселити віру.

Слід підкреслити, що негативні прояви особистості вчителя можуть неусвідомлено наслідуватись учнями і з часом стати невід'ємними рисами характеру учителя. Крикливий, роздратований вчитель, котрий не вмів себе стримувати

негативно впливає на психічне самопочуття і працездатність дітей, викликає почуття страху і незахищеності.

Дбаючи про результативність вузівської підготовки фахівців, вважаємо, що важливим фактором рівня підвищення підготовки майбутнього вчителя обслуговуючої праці є формування стійкого інтересу до обраної професії, широке включення цього питання в систему вивчення психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін, окремих методик, зокрема виховної роботи, спецкурсів. Уже на перших лекціях спецкурсу "Технологія швейного виробництва", з якого починається вивчення спеціальних дисциплін, студентів ознайомлюють зі специфікою праці вчителя обслуговуючої праці, вимогами до педагогічної професії, особистості вчителя, до кожного студента, як майбутнього педагога.

Викладачу необхідно ставити питання, які потребують осмислення пояснювальних та показних дій, змінювати та ускладнювати умови викладання учбового завдання, вимагаючи винахідливості та кмітливості; створювати проблемні ситуації, які примушують студента самостійно осмислювати та приймати правильне рішення про порядок та характер дій у відповідних ситуаціях, під час виконання завдань вимагати від студентів постійного самоконтролю своїх дій, аналізу помилок, що ними допускаються, та самостійних рішень.

Одним з кращих способів активізації пізнавальної діяльності студентів є проблемні ситуації, які вимагають від студента прояву цілого ряду професійно цінних якостей: спостережливості, вміння аналізувати, узагальнювати, класифікувати, доводити, творчо застосовувати знання для вирішення нових пізнавальних та прикладних задач. Студенти також набувають уміння вчитися самостійно.

Багато проблемних ситуацій можуть вирішуватися шляхом застосування способу аналогії. У цьому випадку викладач може спиратися на наявний у студентів життєвий досвід або ж активізувати раніше отримані знання для розв'язання нових задач.

При вивченні різного за значимістю навчального матеріалу необхідно обирати відповідні методичні прийоми активізації пізнавальної діяльності студентів. Так, необхідно звернути увагу на значення матеріалу для успішного подальшого засвоєння інших питань курсу, на важливість його для професійної підготовки студентів (при розгляді окремих видів робіт – привчати студентів знаходити спільне у їх виконанні).

На початковому етапі вивчення дисциплін доцільно віддавати перевагу живому слову викладача. Після вивчення основної

термінології та засвоєння системи так званих еталонів та інших оперативних одиниць сприйняття, що відтворюють специфіку даного предмету, слід цілеспрямовано займатися формуванням умінь, пізнавального інтересу до оволодіння знаннями в цій галузі. На заняттях вводяться різні види робіт, для виконання яких студенти повинні включитися в активну пізнавальну діяльність.

Слід пам'ятати, що лише виконання завдань, які вимагають від студентів творчого використання раніше набутих знань, а також конкретизація цих знань з урахуванням певних умов, поглиблення і розширення їх, може активізувати студентів, сприяти підвищенню рівня професійної підготовки у вузі. Теоретичний і класичний досвід свідчать, що сформована підготовка майбутнього вчителя потребує вирішення цілого ряду задач, таких як:

- формування гуманістичного світогляду;
- врахування та само врахування індивідуальних особливостей;
- розвиток та саморозвиток здібностей;
- формування творчого ставлення до педагогічної професії;
- розвиток потреби в професійному самовдосконаленні;
- підвищення рівня психолого-педагогічної грамотності та культури;
- формування індивідуального стилю педагогічної діяльності та ін.

Формування особистості майбутнього вчителя, розвиток його професійної індивідуальності – процес довготривалий. Не останнє місце займають спецкурси: “Технологія швейного виробництва”, “Практикум у навчальній майстерні”, в процесі яких студенти відчувають свою власну причетність до педагогічної професії і поступово із об'єктів педагогічного впливу стають суб'єктами професійної діяльності.

Література

1. Державна національна програма “Освіта”: Україна XXI століття, – К.: Райдуга, 1994.
2. Гончаренко С.І., Володько В.М. Проблеми індивідуалізації процесу навчання // Педагогіка і психологія. – 1995. – №1. – с.63-71.
3. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Вибр. твори. В 5 т. – К.: Рад. школа, 1976 – Т.3.